

DOI: 10.5281/zenodo.3803702

UDC: 339.96:334.012.61-022.51-022.55(477)

JEL: M 41

CURRENT STATE OF INTERNATIONAL TECHNICAL ASSISTANCE TO SMALL AND MEDIUM BUSINESS IN UKRAINE

ПОТОЧНИЙ СТАН МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ МАЛОМУ ТА СЕРЕДНЬОМУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Kostiantyn V. Bezverkhyi, PhD in Economics, Associate Professor
National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8785-1147
Email: kosticbv@ukr.net

Yevheniia A. Polishchuk, Doctor of Sciences, Professor
Kyiv National University of Economicsname of Vadim Hetman, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-6133-910X
Email: vasylyshen@gmail.com
Recieved: 25.09.2019

Безверхий К.В., Поліщук С.А. Поточний стан міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні. Науково-методична стаття.

У статті розглянуто поточний стан міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні в контексті розвитку регіону. Проаналізовано дані про розподіл обсягів бюджетів міжнародної технічної допомоги за секторами економіки України.

В процесі проведеного дослідження виявлено сучасний стан міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні. Загальнодоступна статистична інформація, що розкриває стан міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні не є репрезентативною. Міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні охоплює не всі регіони, так, вона представлена в Дніпропетровській, Івано-Франківській області, м. Києві, Київській, Львівській, Тернопільській, Харківській, Чернівецькій та Чернігівській області. Ефективність програм міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні на сьогодні невідома, тому існує гостра потреба у розробці методики оцінки ефективності програм міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні в контексті розвитку регіону.

Ключові слова: міжнародна технічна допомога, малий та середній бізнес, стан розвитку, регіон.

Bezverkhyi K.V., Polishchuk Ye.A. Current state of international technical assistance to small and medium business in Ukraine. Scientific and methodical article.

The article considers the current state of international technical assistance to small and medium-sized businesses in Ukraine in the context of the development of the region. The data on the distribution of international technical assistance budgets by sectors of the Ukrainian economy are analyzed.

In the course of the study, the current state of international technical assistance to small and medium-sized businesses in Ukraine was revealed. Publicly available statistical information revealing the state of international technical assistance to small and medium-sized businesses in Ukraine is not representative. International technical assistance to small and medium-sized businesses in Ukraine does not cover all regions, yes, it is represented in the Dnipropetrovsk, Ivano-Frankivsk region, Kiev, Lviv, Ternopol, Kharkov, Chernivtsi and Chernihiv regions. The effectiveness of international technical assistance programs for small and medium-sized businesses in Ukraine is currently unknown, so there is an urgent need to develop a methodology for assessing the effectiveness of international technical assistance programs for small and medium-sized businesses in Ukraine in the context of the development of the region.

Keywords: international technical assistance, small and medium business, state of development, region.

В Україні міжнародна технічна допомога має відігравати важливе значення для соціально-економічного розвитку як цілої країни, так і окремих її регіонів. Разом з тим, останнім часом точаться дискусії навколо питання її ефективності, оскільки переважна більшість стейкхолдерів стверджують про її невідчутність, а значить, її низьку ефективність. За нашими попередніми оцінками, проблема криється не скільки в її ефективності, але й обсягах коштів, що виділяються в рамках проектів, а також фрагментарності в контексті розвитку регіонів. Інформація, що знаходиться у відкритих джерелах щодо надання міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні, є обмеженою і не дає повного уявлення про ефективність її програм. У зв'язку з цим, пропонується виявити поточний стан міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні в регіональному та галузевому розрізах.

Аналіз останніх досліджень

Питанням міжнародної технічної допомоги присвячено праці вітчизняних авторів. Адамик В. та Комар Н. [1] дослідили теоретичні аспекти, вітчизняний та світовий досвід міжнародної технічної допомоги подолання бідності на основі чого виділи причини, що перешкоджають активній діяльності міжнародних донорів в Україні. Братко І.В. [2] розглянула правове регулювання міжнародної технічної домоги на основі чого автором виділено прогалини у законодавстві України з питань надання та

використання міжнародної технічної допомоги та надано рекомендації щодо їх усунення. Липова Т.В. [4] комплексно проаналізувала розвиток та використання програм технічної допомоги в країнах Центральної Європи та визначила основні етапи розвитку програм технічної допомоги в наслідок чого автором була розроблена фінансова модель обчислення економії коштів держави за рахунок використання ресурсів технічної допомоги. Макота Г.З. [5] розглянула зарубіжний та вітчизняний досвід дослідження феномена міжнародної технічної допомоги на основі чого запропонувала підхід у трактуванні поняття «міжнародна технічна допомога» у системі теорії державного управління в контексті системного підходу. Медвідь В.О. [6] провів історичний аналіз міжнародної технічної допомоги за період з 1992 р. по 2014 р. на основі чого виділив основні джерела залучення міжнародної технічної допомоги. Непомнящий О.М. [7] розглянув вплив реалізації проектів міжнародної технічної допомоги в Україні на здійснення реформ на основі чого визначив тенденції використання коштів міжнародної підтримки. Палюх О.О. [8] розглянула реформування системи використання міжнародної технічної допомоги в Україні на основі чого розробила рекомендації щодо реформування діючої системи залучення та використання міжнародної технічної допомоги через синергічну взаємопов'язаність організаційного механізму управління процесами залучення міжнародної технічної допомоги та організаційно-економічного механізму управління процесами використання міжнародної технічної допомоги в Україні, а також зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на неї. Плоский К.В. [9] дослідив явища міжнародної технічної допомоги в українській науці на основі чого виявив актуальні напрями наукових пошуків у зв'язку із сучасними тенденціями розвитку міжнародної технічної співпраці та трансформаційними процесами в Україні. Не применшуючи вагомості їхніх наукових напрацювань зауважимо, що питання поточного стану міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу не знайшли достатнього опрацювання. Це зумовлює необхідність поглиблення досліджень в даному напрямі.

Метою статті є виявлення сучасного стану міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні для подальшої розробки методики оцінки ефективності програм міжнародної технічної допомоги в контексті розвитку регіонів.

Виклад основного матеріалу

Матеріалами дослідження є звіти про результати аналізу ефективності використання органами державного управління міжнародної технічної допомоги, список проектів міжнародної технічної допомоги. Теоретико-методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання та системний підхід щодо розкриття поточного стану міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні. Під час проведення дослідження було використано такі методи: аналізу та синтезу (розрахунок відхилення обсягу бюджету міжнародної технічної допомоги для промисловості та малого і середнього бізнесу); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків); графічний метод (розподіл проектів міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні в розрізі регіонів).

За сферами соціально-економічного життя України найбільші за обсягами розміри міжнародної технічної допомоги станом на 01.01.2017 р. надавалися для галузі ядерної безпеки – 3143,7 млн дол. США (57,32% загального обсягу допомоги), національної безпеки і оборони – 729,9 млн дол. США (13,31%), урядування та громадського суспільства – 313,4 млн дол. США (5,71% загального обсягу наданої Україні міжнародної технічної допомоги) (табл. 1).

Таблиця 1. Дані про розподіл обсягів бюджетів міжнародної технічної допомоги за секторами економіки України

Сектор економіки	Станом на 01.01.15		Станом на 01.01.16		Станом на 01.01.17	
	млн. дол. США	Частка бюджету сектора економіки в загальному фінансуванні, %	млн. дол. США	Частка бюджету сектора економіки в загальному фінансуванні, %	млн. дол. США	Частка бюджету сектора економіки в загальному фінансуванні, %
1	2	3	4	5	6	7
Комунікації та ІКТ	1,2	0,02	4,2	0,08	5,6	0,10
Транспорт та інфраструктура	30,5	0,59	23,2	0,44	22,2	0,40
Соціальна інфраструктура та послуги	25,1	0,48	44,2	0,84	37,1	0,68
Навколишнє середовище	67,1	1,29	45,9	0,87	57,1	1,04
Банківський та фінансовий	27,2	0,52	33,8	0,64	61,2	1,12
Освіта та наука	103,7	1,99	73,3	1,39	67,8	1,24
Енергетика та енергоефективність	95,2	1,83	90,3	1,71	88,7	1,62
Аграрний	87,2	1,68	88,0	1,67	100,7	1,84

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7
Охорона здоров'я	133,8	2,57	146,7	2,78	141,0	2,57
Економічний розвиток і торгівля	107,9	2,07	89,6	1,70	114,1	2,08
Промисловість та МСП	158,7	3,05	160,3	3,04	164,7	3,00
Регіональний розвиток	147,5	2,84	205,7	3,90	224,2	4,09
Відновлення Донбасу та ВПО	62,4	1,20	137,9	2,62	213,2	3,89
Урядування та громадян. суспільство	215,4	4,14	239,9	4,55	313,4	5,71
Нацбезпека та оборона	669,2	12,87	738,4	14,00	729,9	13,31
Ядерна безпека	3268,0	62,84	3151,2	59,77	3143,7	57,32
Разом:	5200,1	100	5272,6	100	5484,6	100

Джерело: складено авторами за матеріалами [3]

Аналізуючі табл. 1 щодо міжнародної технічної допомоги для малого та середнього бізнесу в Україні, то станом на 01.01.2015 р. вона склала 158,7 млн. дол. США (3,05 % загального обсягу допомоги). Станом на 01.01.2016 р. міжнародна технічна допомога для малого та середнього бізнесу – 160,3 млн. дол. США (3,04 % загального обсягу допомоги). Станом на 01.01.2017 р. міжнародна технічна допомога для малого та середнього бізнесу склала 164,7 млн. дол. США (3,00 % загального обсягу допомоги). З вищенаведених даних видно, що з кожним роком обсяг міжнародної технічної допомоги для малого та середнього бізнесу в Україні поступово збільшується.

На основі табл. 1 проаналізуємо обсяг відхилення міжнародної технічної допомоги для малого та середнього бізнесу в Україні (табл. 2).

Таблиця 2. Відхилення обсягу бюджету міжнародної технічної допомоги для промисловості та МСП

Сектор економіки	Відхилення			
	2014/2015		2015/2016	
	Млн. дол. США	Відсоток, %	Млн. дол. США	Відсоток, %
Промисловість та МСП	1,6	1	4,4	2,74

Джерело: власна розробка авторів

Як видно з табл. 2 в порівнянні з 2014 р. міжнародно технічна допомога для малого та середнього бізнесу в 2015 р. збільшилася на 1,6 млн. дол. США або на 1 %. У 2016 р. міжнародна технічна допомога для малого та середнього бізнесу збільшилася на 4,4 млн. дол. США або на 2,74 % в порівнянні з 2015 р. Спостерігається позитивна тенденція щодо обсягів залучення міжнародної технічної допомоги для малого та середнього бізнесу в Україні.

Список проектів міжнародної технічної допомоги для малого і середнього бізнесу в Україні наведено в табл. 3.

На основі табл. 3. побудуємо розподіл проектів міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні в розрізі регіонів (рис. 1).

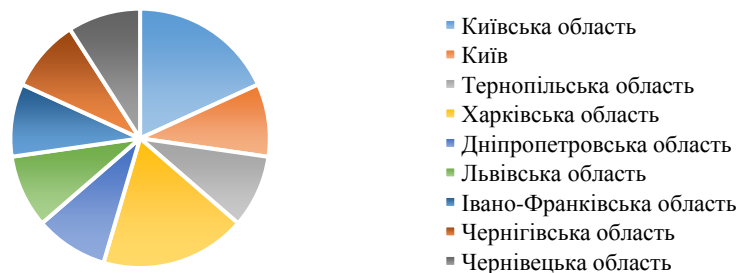

Рис. 1. Розподіл проектів міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні в розрізі регіонів

Джерело: власна розробка авторів

Таблиця 3.Список проектів міжнародної технічної допомоги для малого і середнього бізнесу в Україні

Донори	Тип	Назва проекту	Сума	Дата реєстрації	Звільнено **	Регіони	Реципієнти	Бенефіціари	Виконавці
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Європейський Союз	МТ Д	Створення мережі та інфраструктури підтримки молодіжного інноваційного підприємництва на платформі фаблабів «FabLab»	€193,820	18.12.16	+	Київ, Київська область, Тернопільська область, Харківська область	Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, ННК «Інститут прикладного системного аналізу»	Міністерство освіти і науки України	Бакінгем-ширський Новий університет
Уряд США	МТ Д	Агрорішення для малих і середніх агровиробників в Україні	\$1,046,757	12.04.16	+	Національний рівень	Малі та середні агровиробники	Міністерство аграрної політики та продовольства України	Fintrac, Inc.ТОВ «Байер»
Європейський Союз	МТ Д	Програма Східного партнерства «Культура» II	€4,296,000	22.10.15	+	Національний рівень	Міністерство культури України	Міністерство культури України	Британська рада (British Council) через представництво Британської ради в Україні
Кредитна установа для відбудови (KfW)	МТ Д	Консультаційні послуги для реалізації проекту «Підтримка малих і середніх підприємств»	€2,000,000	30.06.15	+	Національний рівень	Німецько-Український фонд (НУФ), Комерційні банки України, які будуть відібрані на першому етапі впровадження Проекту консультаційною компанією спільно з Виконавцем	Міністерство фінансів України	Німецько-Український фонд (НУФ)
Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку Канади (DFATD)Уряд Канади	МТ Д	Розвиток молочного бізнесу в Україні	\$19,697,103	12.08.14	+	Дніпропетровська область, Львівська область	Дніпропетровська обласна громадська організація «Сільськогосподарська консультаційна служба», Дніпропетровське обласне об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів «Господар», Луганський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІД, Львівське обласне об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів «Рівноправність»	Міністерство аграрної політики та продовольства України Дніпропетровська обласна державна адміністрація Львівська обласна державна адміністрація	Канадська неурядова організація Об'єднання співробітництва для міжнародного розвитку (СОКОДЕВІ)
Європейський Союз	МТ Д	Набуття професійних та підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультацій підприємців	€246,056	01.10.15	+	Івано-Франківська область, Київська область, Чернігівська область, Харківська область	Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, Чернігівський національний технологічний університет, Торгово-промислова палата, Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника	Міністерство освіти і науки України	Віденський економічний університет

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Європейський Союз	МТ Д	Мережа випусників-підприємців	€332,586	11.12.16	+	Чернівецька область, Харківська область	Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	Міністерство освіти і науки України	Амстердамський університет прикладних наук

Примітки: Тип* допомоги

Звільнено** від податків та митних зборів

Джерело: власна розробка авторів

З рис. 1 видно, що найбільша кількість проектів зосереджено в Київській та Харківській області (66,7%). Також можна наголосити, що не всі області в Україні отримують міжнародну технічну допомогу малому та середньому бізнесу в контексті розвитку регіонів.

Висновки

В процесі проведеного дослідження виявлено сучасний стан міжнародної технічної допомоги малому та середнього бізнесу в Україні. Загальнодоступна статистична інформація, що розкриває стан міжнародної технічної допомоги малому та середнього бізнесу в Україні не є репрезентативною. Міжнародної технічної допомоги малому та середнього бізнесу в Україні охоплює не всі регіони, так, вона представлена в Дніпропетровській, Івано-Франківській області, м. Києві, Київській, Львівській, Тернопільській, Харківській, Чернівецькій та Чернігівській області. Ефективність програм міжнародної технічної допомоги малому та середнього бізнесу в Україні на сьогодні невідома, тому існує гостра потреба у розробці методики оцінки ефективності програм міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні в контексті розвитку регіону.

У подальших наукових дослідженнях планується зосередити увагу на розробці методики оцінки ефективності програм міжнародної технічної допомоги в контексті розвитку регіонів України. Порушені в статті питання не є вичерпними й потребують доповнень, змін, уточнень та конкретизації.

Abstract

In Ukraine, the international technical assistance has helped to achieve greater importance for social and economic development of the country, as well as the state of the Crimea. At the same time, we will have to wait for an hour to discuss the issues related to the efficiency of the project, how much better the stakeholder is to maintain the effectiveness of the project, and, therefore, the low efficiency. For our front-line assessments, the problem is not to complain about the effectiveness of Russia, but to the shortage of clothes, which can be seen in the framework of the projects, but also fragmentary in the context of regional development. Information, which can be found in the business community on the occasion of international technical assistance to the small and middle business in Ukraine, by disengaging and not explicitly recognizing the effectiveness of the program.

Materials for obtaining information on the results of an analysis of the effectiveness of the authorities of the sovereign government of the international technical assistance, a list of projects of the international technical assistance. Theoretical and methodological basis of achievement є the dialectical method of scientific knowledge and systemic methodology, which, in turn, will help the small and medium-sized business in Ukraine. The first hour spent completing the bill is the following methods: analysis and synthesis (review of the budget for the budget of the international technical assistance for the promulgation of the small and medium business); graphical method (supporting projects of international technical support for small and medium-sized businesses in Ukraine in regional development).

In the course of the study, the current state of international technical assistance to small and medium-sized businesses in Ukraine was revealed. Publicly available statistical information revealing the state of international technical assistance to small and medium-sized businesses in Ukraine is not representative. International technical assistance to small and medium-sized businesses in Ukraine does not cover all regions, yes, it is represented in the Dnipropetrovsk, Ivano-Frankivsk region, Kiev, Lviv, Ternopol, Kharkov, Chernivtsi and Chernihiv regions. The effectiveness of international technical assistance programs for small and medium-sized businesses in Ukraine is currently unknown, so there is an urgent need to develop a methodology for assessing the effectiveness of international technical assistance programs for small and medium-sized businesses in Ukraine in the context of the development of the region.

Список літератури:

1. Адамик В., Комар Н. Міжнародна допомога з подолання бідності: теоретичні аспекти, світовий та вітчизняний досвід. Журнал європейської економіки. 2008. № 1. С. 57 – 75.

2. Братко І.В. Правове регулювання міжнародної технічної допомоги: стан, тенденції та перспективи розвитку. Монографія, Одеса: Фенікс, 2011. 248 с.
3. Звіт про результати аналізу ефективності використання органами державного управління міжнародної технічної допомоги. URL: <https://u.to/3rOUFA>.
4. Липова Т.В. Роль технічної допомоги в ринкових перетвореннях країн з перехідною економікою: автореф. дис. канд. екон. наук. Київ, 2006. 19 с.
5. Макота Г.З. Міжнародна технічна допомога як основна категорія в теорії та практиці міжнародного технічного співробітництва. Ефективність державного управління. 2014. Вип. 39. С. 55 – 64.
6. Медвідь В.О. Міжнародна технічна допомога як один із напрямів міжнародної співпраці України (1992–2014 рр.): історіографія проблеми. Сторінки історії: зб. наук. пр. 2017. № 44. URL: http://history-pages.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/07/44_14_Medvid.pdf.
7. Непомнящий О.М. Вплив реалізації проектів міжнародної фінансової допомоги в Україні на здійснення реформ. Державне будівництво. 2017. №2. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2017-2/doc/3/02.pdf>.
8. Палюх О.О. Реформування системи використання міжнародної технічної допомоги в Україні: автореф. дис. канд. екон. наук. Київ, 2011. 18 с.
9. Плоский К.В. Міжнародна технічна допомога як міждисциплінарна науково-практична проблема. Державне управління: теорія та практика. 2013. № 2. С. 129 – 139.
10. Список проектів міжнародної технічної допомоги. URL: <https://u.to/trOUFA>.

References:

1. Adamik V., Komar N. (2008). International assistance in the development of the following: theoretical aspects, individual and other acquisitions. Journal of the European Economy. №1. P. 57-75 [in Ukraine].
2. Bratko, I.V. (2011). Legal regulation of international technical assistance: camp, tendencies and prospects for development. Monograph. Odessa: Fenix. 248 p. [in Ukraine].
3. Report on the results of the analysis of the effectiveness of the use of international technical assistance by public authorities. Retrieved from: <https://u.to/3rOUFA> [in Ukraine].
4. Lipova, T.V. (2006). The role of technical assistance in the market transformation of transition economies: abstract. diss. Cand. econom. Sciences. Kyiv, 19 p. [in Ukraine].
5. Makota, G.Z. (2014). International technical assistance as a major category in the theory and practice of international technical cooperation. Public administration efficiency. Vol. 39. P. 55 - 64 [in Ukraine].
6. Medvid, V.O. (2017). International technical assistance as one of the directions of Ukraine's international cooperation (1992-2014): historiography of the problem. History pages. № 44. Retrieved from: http://history-pages.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/07/44_14_Medvid.pdf [in Ukraine].
7. Nepomnyashchy, O.M. (2017). Impact of implementation of international financial assistance projects in Ukraine on reforms. State building. №2. Retrieved from: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2017-2/doc/3/02.pdf> [in Ukraine].
8. Palyuh, O.O. (2011). Reform of the system of international technical assistance in Ukraine: author. dis. Cand. econ. sciences. Kiev. 18 p. [in Ukraine].
9. Ploskiy, K.V. (2013). The international technical assistance is like a scientific-practical problem. State control: theory and practice. № 2. P. 129-139 [in Ukraine].
10. List of projects of international technical assistance. Retrieved from: <https://u.to/trOUFA>.

Посилання на статтю:

Безверхий К. В. Поточний стан міжнародної технічної допомоги малому та середньому бізнесу в Україні / К. В. Безверхий, С. А. Полищук // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2019. – № 3 (9). – С. 18-23. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejoru/2019/No3/18.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3803702

Reference a JournalArticle:

Bezverkhyi K. V. Current state of international technical assistance to small and medium business in Ukraine / K.V.Bezverkhyi, Ye. A. Polishchuk // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2019. – № 3 (9). – С. 18-23. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/ejoru/2019/No3/18.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3803702

